

«ТРЭБА САМОМУ СЯБЕ ПАДШТУРХОЎВАЦЬ, А ЯК ІНАКШ?»

Станеце патрэбнымі — жыццёвых варыянтаў адразу дадасца

Ведаеце, колькі прыступак ад дзвярэй у пад'ездзе да ліфта ў тыпавым шматпавярховым доме? Сем. Сярэдні чалавек праходзіць іх часцей за ўсё на аўтамаце, увесь у сваіх думках або ў размове, калі не адзін... Зрэшты, Аляксею СУШАНЦОЎ са Светлагорска, які перамяшчаецца на інваліднай калясцы, кажа пра гэтыя прыступкі нават з нейкім гумарам. Мяркуючы па ўсім, ён не з тых, хто скардзіцца.

Лёс распарадзіўся ім па-свойму. Што мог супрацьпаставіць яму Аляксею? Толькі сваю захопленасць, упартасць і працавітасць, нават у нейкай ступені — азарт. Цяпер ён займаецца любімай справай, мае стасункі з шырокім колам творчых людзей, сам выступае на сцэне. У яго ёсць, як сам Аляксею з гумарам кажа, жонка, дзіця, сабака, кот і машына, што дазваляе не проста рухацца па горадзе, а і падарожнічаць. І ўсяго гэтага, і перш за ўсё магчымасці весці насычанае і зусім не шэрае жыццё, ён дасягнуў сам.

Пасля трагедыі авіяцыя адпала.

А музыка — не

Яшчэ 10 гадоў таму, не чакаючы, пакуль яму нехта дапаможа з пандусам і з усім астатнім, Аляксею прадаў сваю кватэру на трэцім паверсе ў Светлагорску і купіў на першым, каб мінімізаваць колькасць перашкод на сваім шляху. Таму што ў большасці нашых дамоў, нават калі ёсць ліфт, да яго ўсё адно вядуць прыступкі. У кватэры, дзе ён жыве цяпер, — асобны ўваход з тарца, да якога прыбудаваны пандус. З ім Аляксею часткова дапамог райвыканкам, а частку грошай за яго ўстаноўку ён аплаціў сам. Не праяві наш герой уласнай актыўнасці, чакаць пандуса прыйшлося б намнога даўжэй.

...Я звяртаю ўвагу на гукаізаляцыю ў пакоі, мяркуючы па ўсім, працоўным кабінцеце Аляксея.

— Напэўна, суседзі шумныя? — кажу не падумаўшы.

— Наадварот, гэта я шумны, — усміхаецца ён. — У мяне проста тут гуказапісная студыя.

Музыка — даўняе захапленне нашага героя, якое ў рэшце рэшт стала работай. Ён стварае аранжыроўкі, запісвае музыкантаў — «такія вольныя музычны-мантажная праца», зноў усміхаецца Аляксею... У гэтую суботу ў Светлагорску дзень горада, і сёння ён сядзіць і працуе над фанаграмай — робіць да святая песню.

Сам прызнаецца, што, калі асвойваў гэтае майстэрства, аж рукі трэсліся: хутчэй бы паспрабаваць пачаць рабіць нешта сапраўднае!

Аляксею Сушанцову 41 год. Палову свайго жыцця ён правёў у інваліднай калясцы. Кажы, што, калі яму было 20, захапляўся дэльта-планерызмам. І вось няшчасны выпадак... Ён тады вучыўся ў Самары на авіяканструктара. Пра безбар'ернае асяроддзе ў той час яшчэ і не чулі, таму прыйшлося кінць вучобу і вярнуцца ў Беларусь, да бацькоў.

— У мяне было два моцныя захапленні: авіяцыя і музыка, — расказвае наш герой. — Пасля трагедыі авіяцыя адпала. А музыка — не.

Калі ў наша жыццё ўвайшлі камп'ютары, з'явілася магчымасць вучыцца і асвойваць многія рэчы самастойна. У Аляксея супалі прыродныя музычныя даныя, інжынернае мысленне (усё ж такі тры гады ён правучыўся на авіяканструктара), зацятасць і цяпер не — з усім гэтым ён і пачаў асвойваць музычны мантаж. Потым пайшлі аранжыроўкі песень, фанаграмы... І ў выніку яго ў 2002 годзе запрасілі працаваць гукаінжынерам. А запісаную Аляксею Сушанцовым у 2009 годзе песню нават разглядалі ў сталіцы ў якасці прэтэндэнткі на «Еўрабачанне».

Людзі хочуць самавыяўлення, тых, хто марыць альбо проста любіць спяваць, шмат. А значыць, Аляксею няма чаго баяцца застацца без работы, хоць і не сказаць, што яна прыносіць нашаму герою нейкія велізарныя грошы. Самае галоўнае — што гэта любімая справа. Вось нядаўна адзін яго знаёмы вырашыў запусціць сваё радыё. Вядома, звярнуўся да Аляксея: той рабіў для яго музычныя застаўкі ў эфір. Запісвае ён фанаграмы і для музычных школ, і для рэпераў-пачаткоўцаў... Калі б не падабалася — не навучыўся б так якасна працаваць. Сам прызнаецца, што, калі асвойваў гэтае майстэрства, аж рукі трэслі-

ся: хутчэй бы паспрабаваць пачаць рабіць нешта сапраўднае!

Але і фізіку, без якой немагчыма ўявіць сабе авіяцыю, Аляксею таксама не забывае. Ужо некалькі гадоў як аформіўся індывідуальным прадпрымальнікам і падзарабляе рэпетытарам па гэтым прадмеце...

«Ніхто не возьме на работу з жалю...»

А яшчэ Аляксею, акрамя ўсяго іншага, у пачатку 2000-х завочна скончыў юрфак БДУ. Гэтую адукацыю ён цяпер не выкарыстоўвае. Але лічыць, што яна дадала жыццёвых варыянтаў: цяпер ён спецыяліст у трох абласцях, ды і прававое мысленне ніколі не бывае лішняе. Лепш быць шматвектарным, заўсёды добра, калі ў чалавека ёсць варыянты, мяркуе ён.

Калі мы пачынаем разважаць аб тым, што трэба зрабіць, каб людзі з інваліднасцю — асабліва гэта датычыцца інвалідаў-калясчнікаў, — не замыкаліся ў сценах сваёй кватэры, Аляксею кажа: «Лічу — трэба вучыцца. Адукацыя для такіх хлопцаў і дзяўчат патрэбная як ні для каго іншага».

Вядома, у нас яшчэ ёсць складанасці з даступнасцю асяроддзя. Бо нават завочная адукацыя прадугледжвае вочныя сесіі два разы на год. І трэба неяк даехаць да ўніверсітэта, дзесьці пасяліцца — і там не павінна быць бар'ераў. А калі нехта мэтанакіравана вывучыўся і хоча працаўладкавацца, то яму трэба неяк дабрацца на работу, каб на працоўным месцы таксама было безбар'ернае асяроддзе.

«Таму, у цэлым, маё меркаванне такое: тут важным з'яўляецца рух і знізу, і зверху», — робіць выснову Аляксею.

Сам ён сваё працоўнае месца, як мы ўжо ведаем, абсталяваў у сябе дома — яго прафесія гэта дазваляе. Запісаныя фанаграмы потым адсылае работадаўцу або заказчыку праз інтэрнэт.

Вядома, стварэнне безбар'ернага асяроддзя, вылучэнне працоўных месцаў для людзей з інваліднасцю — гэта абавязак дзяржавы. Але Аляксею на сваім прыкладзе паказвае важнасць намаганняў і з боку самога чалавека. Людзям у інваліднай калясцы трэба старацца думаць самім, як стаць патрэбнымі. І тут важна не толькі атрымаць адукацыю, але і стаць найлепшым у сваёй прафесіі.

Ніхто нікога зараз не возьме на працу з жалю або па абавязку толькі таму, што ты інвалід. Чалавек павінен добра ўмець нешта рабіць, інакш нічога не дапаможа. Цяпер дзякуючы камп'ютарам і інтэрнэту працоўнае месца можна стварыць дома. Але як стаць добрым спецыялістам?

— Самому сябе падштурхоўваць, а як інакш? — упэўнены Аляксею. — Калі б я сам не асвоіў прафесію гукарэжысёра, не навучыўся нармальна рабіць гэтую работу ці рабіў бы яе горш, чым хто-небудзь другі, на працу ўзялі б гэтага другога, а не мяне. Станьце патрэбнымі — і вас возьмуць, і работадаўца захава і знойдзе магчымасці, нават пры адсутнасці даступнага асяроддзя. Гэта ўвогуле датычыцца ўсіх — і людзей з інваліднасцю, і здаровых. Нам усім трэба быць вельмі патрабавальнымі да сябе. Хоць, хачу сказаць, людзі ў калясках, як правіла, вельмі стараюцца, таму што на пенсію прахыць вельмі цяжка. Так, зараз крызіс. І нам усім трэба прыкладаць шмат намаганняў, але рэаліі такія, што людзям з інваліднасцю іх трэба прыкладаць яшчэ больш.

І калі няма даступнага асяроддзя, трэба самім адстойваць свае інтарэсы і патрабаваць яго стварэння. Людзі ў нас выдатныя, неабякавыя. Заўсёды дапамогуць, варта толькі звярнуцца. З гэтым праблем няма. Але за стварэнне безбар'ернага асяроддзя адказвае ўлада, а не простыя людзі. Гэта яе клопат. І нам трэба патрабаваць, каб усё гэта выконвалася.

«Ура, мы ў Еўропе!» — а праз тыдзень, едучы ў Беларусь: «Ура, мы дома!»

Аляксею, як мы ўжо зразумелі, чалавек шматвектарны і не замыкаецца на чымсьці адным. Апроч работы з гукам ён вырашыў і сам выступаць на сцэне. Два гады быў вакалістам у мясцовым рок-гурце. А ў мінулым верасні ў яго і яго таварыша, гітарыста, з'явілася ідэя новага музычнага праекта. І вось ужо год яны іграюць па вечарах у мясцовай піцэрыі «Smile» французскай шансон. Дакладней, гітарыст іграе, Аляксею спявае. «Мы рабілі і джазавую праграму, а цяпер працуем над трэцяй праграмай: будзем выконваць песні з савецкіх кінафільмаў», — расказвае ён.

«Станьце патрэбнымі — і вас возьмуць, і работадаўца захава і знойдзе магчымасці, нават пры адсутнасці даступнага асяроддзя. Гэта ўвогуле датычыцца ўсіх — і людзей з інваліднасцю, і здаровых.»

Часам для разнастайнасці хлопцы ездзяць у Гомель, там іграюць ў парку. А гэтым летам Аляксею са сваім таварышам вырашылі паспрабаваць сябе ў якасці вулічных музыкаў у Берліне. Атрымалі візу, селі на машыну і паехалі. Гэта было самае сапраўднае музычнае падарожжа.

— Спачатку быў Вільнюс, — з лёгкай настальгічнай усмешкай успамінае Аляксею. — Спыніліся там, ігралі на праспекце Гедыміна. Потым адправіліся ў Польшчу. Зрабілі прыпынак у Гданьску, выступілі ў гістарычным цэнтры. Там было шмат і іншых вулічных музыкаў, ну, і мы далучыліся таксама. Зарабілі сабе на бензін і ўначы паехалі далей.

У Берліне велізарнае мноства вулічных музыкаў, але ніякіх канфліктаў паміж імі няма. Усе дамаўляюцца: зараз я іграю паўгадзіны, потым ты. Узровень выканання вельмі высокі. У кансерваторскія залы там прарвацца надзвычай складана, і вельмі добрыя музыканты выходзяць на вуліцу. У выніку ў берлінскай публіцы добра «настроенае» вуха, і яна патрабуе сур'эзнага ўзроўню выканання. Мы свой узровень не лічым нізкім, але чулі, хто іграў побач з намі — гэта былі прафесіяналы высокага класа. І яны не саромеліся выступаць на вуліцы!

Так наш герой і правёў свой сёлетні адпачынак. Уражанняў атрымаў шмат. Аляксею кажа, што, калі перасякалі мяжу, радаваліся ура, мы ў Еўропе! Але за тыдзень паспелі засумаваць па родных мясцінах. І калі ехалі назад і зноў перасеклі мяжу, то ўжо крычалі: ура, мы дома! Таму што чужое ёсць чужое, а дом ёсць дом. Чужыя агні вабяць, але хутка надакучваюць, а сваё, роднае — не.

...Вось такое жыццё ў нашага героя. Не будзем перабольшваць — зусім не бязвоблачнае; але разам з тым — выклікае бязмерную павагу. Сам Аляксею — абаяльны, жыццярадасны, з добрым пачуццём гумару... Жонка выкладае ў музычнай школе, сын вучыцца ў 9 класе і наведвае мастацкую школу... Так што ўсё самае галоўнае ў жыцці нашага героя атрымалася. Выйшла ў яго — значыць, можа атрымацца і ў іншага.

P.S. На нашым сайце вы можаце пабачыць больш фотаздымкаў, а таксама паглядзець відэа з музычнымі выступленнямі Аляксея Сушанцова.

Святлана БУСЬКО. busko@zviazda.by
Фота з архіва героя.